Nederlandse Tuinenstichting

Jaarverslag 2024

Vastgesteld in de bestuursvergadering van 6 mei 2025

NTs in het kort

De Nederlandse Tuinenstichting is een vrijwilligersorganisatie. Zij behartigt de belangen van de Nederlandse tuincultuur in tuin, park, openbaar groen en landschap.

We gebruiken onze kennis en ervaring om mensen bewust te maken van de bijzondere waarden in het groen en om dit in stand te houden, te ontwikkelen en te beschermen.

We dragen onze kennis over en laten anderen meegenieten.
Dat doen we onder andere door jaarlijks een Open Tuinengids uit te geven met ruim 400 waardevolle tuinen die iedereen kan bezoeken.

Ons motto is ‘Groene historie, groene toekomst’.

INHOUD

		pagina
Kengetallen		4
1	**Profiel**	
1.1	Missie	5
1.2	Visie	5
1.3	Doelstelling en kerntaken	5
1.4	Meerjarenbeleidsplan 2022-2026	6
1.5	Jaarplan 2024	6
2	**Werkwijze**	
2.1	Platte organisatie	8
2.2	Verantwoordelijkheidsverdeling	8
2.3	Algemene leidraad voor ons handelen	9
2.4	Integriteit	9
3	**Onze activiteiten in 2024**	
3.1	Inleiding	11
3.2	Reguliere activiteiten	11
3.3	Activiteiten in het kader van het Jaarplan 2024	15
3.4	Nieuwe acties en activiteiten	17
3.5	Vrienden, vrijwilligers en Raad van Advies	18
3.6	Communicatie	19
4	**Financiële verantwoording**	
4.1	Staat van baten en lasten	20
4.2	Balans	20
4.3	UBO-register	21
4.4	Fondsenwerving	21
5.	**Vooruitblik naar 2025**	22
6.	**Organisatie**	
6.1	Bestuur	23
6.2	Raad van Advies	24
6.3	Bureau	24
6.3	Vrijwilligers	24

KENGETALLEN

	2024	2023
Aantal vrienden/donateurs	2.893	2.874
Baten		
- totaal	€ 194.827	€ 181.070
- waarvan donaties en schenkingen	€ 160.048	€ 160.095
Lasten		
- totaal	€ 214.285	€ 196.871
- waarvan uitgaven aan NTs-doelstellingen	€ 145.938	€ 128.900
- waarvan uitgaven aan beheer en administratie	€ 62.547	€ 62.797
- waarvan uitgaven aan werving	€5.771	€ 5.174
Resultaat	- € 19.458	- € 15.801
Continuïteitsreserve en voorzieningen zonder verplichtingen	€ 117.648	€ 152.233
Verkochte Open Tuinengidsen	366	361
Excursies	4	5
Bestuursleden	7	7
Vrijwilligers	ca. 90	ca. 90
Personeel (fte)	0,4 *(vaste medewerker)* 24 uur per week *(2 zzp'ers)*	0,4 *(vaste medewerker)* 24 uur per week *(2 zzp'ers)*

1 Profiel

De Nederlandse Tuinenstichting (NTs) komt al meer dan veertig jaar exclusief op voor de waarden van het groene erfgoed in Nederland: bijzondere tuinen, parken, landgoederen, buitenplaatsen en begraafplaatsen, al dan niet met een status als Rijks- of gemeentelijk monument. Vaak is dit groene erfgoed ontworpen in samenhang met bijzondere gebouwen; dan wordt gesproken van een 'ensemble'. De NTs trekt daarom vaak op met de hoeders van het zogeheten 'rode' erfgoed, onder meer Bond Heemschut, om zo ook de waarden van het groen-rode ensemble te beschermen en te behouden.

1.1 Missie

De missie vormt de kern van alle activiteiten van de NTs. Deze luidt als volgt:

> 'De Nederlandse Tuinenstichting, opgericht in 1980, streeft naar de instandhouding van tuinen en parken die van belang zijn door vormgeving, beplanting, cultuurhistorische waarde, ligging en ensemblewaarde in samenhang met gebouwde of andere objecten.'

Ook de ontwikkeling (ontwerp, aanleg en beheer) van tuinen en parken rekenen we tot onze missie. De NTs is niet alleen gericht op het conserveren van het bestaande erfgoed maar wil daarnaast een open oog hebben voor veranderingen in de vorm en functie van tuinen, parken en buitenplaatsen: veranderingen die passen bij het erfgoedkarakter en die bedoeld zijn om duurzame instandhouding mogelijk te maken.

1.2 Visie

In de visie van de NTs staan drie elementen centraal:

1. we willen maatschappelijke meerwaarde creëren door in te spelen op veranderingen om ons heen;
2. we richten ons vizier op het bieden van een toekomst aan ons verleden;
3. we houden de focus op de specifieke rol van de NTs en willen leidend zijn in onze niche in de erfgoedwereld.

De visie vormt de schakel tussen de missie en doelstellingen van de NTs, de trends en ontwikkelingen die we op ons af zien komen en onze concrete activiteiten.

1.3 Doelstelling en kerntaken

De NTs zet zich in om (meer) groen erfgoed te behouden en te beschermen en om de aanleg en ontwikkeling van tuinen, parken, openbare groenvoorzieningen en landschappen te bevorderen. In Nederland gaat immers steeds meer groene ruimte verloren. Bovendien staat uniek groen onder druk door bouwplannen, geldgebrek of het ontbreken van adequate kennis. En dat terwijl

wetenschappelijk onderzoek heeft uitgewezen hoe belangrijk een groene leefomgeving is voor het welzijn van mensen.

De kerntaken in het kader van onze doelstelling zijn:

1. het beschermen en in stand houden van hedendaagse en historische buitenplaatsen, bijzondere parken, tuinen en stedelijk groen;
2. het genereren van aandacht voor 'bescherming door ontwikkeling';
3. het ter beschikking stellen van expertise aan overheden en particulieren;
4. het vergroten van kennis over en bewustzijn van groen cultureel erfgoed;
5. het bevorderen van onderzoek naar tuin- en landschapsarchitectuur en het publiceren daarover;
6. het uitwisselen van kennis door openstelling van tuinen voor iedereen die geïnteresseerd is in historisch en hedendaags groen erfgoed.

1.4 Meerjarenbeleidsplan 2022-2026

Sinds 2022 werkt de NTs volgens de kaders van het meerjarenbeleidsplan 2022-2026 *Bezield en geworteld*. Hierin beschrijven we hoe we de hiervoor beschreven kerntaken in de praktijk brengen. Daartoe onderscheiden we drie pijlers, waaraan we steeds clusters van activiteiten verbinden:

1. binden, verbinden en inspireren;
2. kennis ontwikkelen, borgen en delen;
3. vergroten van wendbaarheid.

Verder willen we ons in de periode 2022-2026 profileren met de volgende beleidsaccenten:

1. het binden van nieuwe doelgroepen;
2. het inspelen op de klimaatverandering;
3. onszelf profileren als hoeder van het groene culturele erfgoed;
4. samenwerken met verwante organisaties;
5. het ontwikkelen, borgen en delen van kennis.

Het beleidsplan vormt het ijkpunt voor het werk van het bestuur van de NTs en borgt daarmee, ook bij personele wisselingen, de continuïteit van de organisatie.

1.5 Jaarplan 2024

Op grond van het meerjarenbeleidsplan wordt jaarlijks een jaarplan opgesteld. In het jaarplan voor 2024 werden de volgende acties benoemd:

1. het voortzetten van Jong NTs en onderzoeken hoe een vervolgproject kan worden opgezet;
2. het uitreiken van de tweede NTs-scriptieprijs;
3. het delen van de bevindingen uit het Post 65-project;
4. het blijven uitbrengen van een derde nummer van het Tuinjournaal en het publiceren van een tweede Open Moestuinengids;

5. het verwerven van een meer prominente plek binnen de Groene Open Monumentendag;
6. het afronden van het digitalitaliseringsproject;

Daarnaast namen we ons voor de volgende nieuwe acties op te pakken:

1. het starten met de implementatie van het nieuwe PR- en marketingplan;
2. het voorbereiden van het vijftigjarig bestaan van NTs in 2030;
3. het meer naar buiten treden via onder meer lezingen en verhalen.

In paragraaf 3.3 blikken we terug op deze acties.

2 Werkwijze

2.1 Platte organisatie

De NTs is een platte organisatie waarbinnen veel verantwoordelijkheden liggen op het niveau waarop de acties ook daadwerkelijk worden uitgevoerd. Momenteel wordt de organisatie gedragen door vier vaste, actieve commissies:

1. de *Open Tuinen Commissie* is verantwoordelijk voor de selectie van tuinen voor de Open Tuinengids, het jaarlijks actualiseren en uitbrengen van deze gids en voor de organisatie van tuingerelateerde evenementen;
2. de *Commissie Groen Erfgoed* volgt de kansen en bedreigingen van het groene erfgoed in Nederland, adviseert hierover en onderneemt hier actie op;
3. de *Excursiecommissie* organiseert jaarlijks enkele binnen- en buitenlandse excursies voor de donateurs;
4. de *redactie van het Tuinjournaal* is verantwoordelijk voor het uitbrengen van dit relatiemagazine.

Daarnaast zijn er vrijwilligers die de NTs representeren op beurzen en evenementen en in de commissie van de Groene Open Monumentendag.

Het bestuur van de Tuinenstichting formuleert de beleidsmatige en financiële kaders waarbinnen de commissies hun werk doen. Het bestuur is onbezoldigd en onafhankelijk. Zowel bestuurs- als commissieleden zijn vrijwilligers.

2.2 Verantwoordelijkheidsverdeling

Het *bestuur* van de NTs is bestuurlijk en financieel verantwoordelijk voor de NTs. Het:

- leidt de NTs strategisch, operationeel en tactisch;
- stelt de jaarlijkse budgetten, de jaarrekening en het jaarverslag vast;
- voert het jaarplan uit binnen het toegekende budget;
- bewaakt het functioneren van de commissies;
- zorgt dat de bureau-aangelegenheden goed verlopen, zoals de Vriendenadministratie, de P&R en de ondersteuning van het bestuur;
- initieert projecten die commissies overstijgen;
- organiseert samenwerkingen met collega-organisaties;
- is verantwoordelijk voor de communicatie en PR naar het brede publiek en de donateurs.

Een onafhankelijke *Raad van Advies* adviseert het bestuur van de NTs gevraagd en ongevraagd over de strategie, het beleid en de uitvoering van het beleid.

De *commissies* verzorgen de activiteiten van de NTs binnen de door het bestuur gestelde kaders. De commissievoorzitters rapporteren in de bestuursvergadering over de voortgang van de

activiteiten van hun commissie en kunnen door het bestuur worden aangesproken op het functioneren ervan.

Het bestuur, de vrijwilligers van het bestuur en de commissies worden in hun werk ondersteund door een vaste bureaumedewerker en twee ingehuurde professionals, in totaal 1,0 fte. Zij leveren inhoudelijke bijdragen aan de kernactiviteiten voor de goede doelen en verzorgen (onder andere) de administratie van de 'vrienden' ofwel de donateurs van de NTs. Verder dragen zij zorg voor de communicatie met de Vrienden, met stakeholders en met het bredere publiek. Ook onderhouden zij de website en de sociale media.

Externe deskundigen, te weten zzp'ers op parttime basis, worden ingezet voor de redactie en vormgeving van de Open Tuinengids en het Tuinjournaal, de technische ondersteuning van de website, de informatiesystemen en de boekhouding. Een kascommissie, bestaande uit drie onbezoldigde externe deskundigen, controleert de financiële verslaggeving.

2.3 Algemene leidraad voor ons handelen

Als not-for-profit-organisatie richt de NTs zich primair op het realiseren van de doelstellingen en de missie. Daarbij stellen we continuïteit boven groei en kwaliteit boven kwantiteit. Stabiliteit van het aantal vrienden (en daarmee van vaste inkomsten) en van de overige financiële middelen staat voorop.

De NTs probeert met weinig middelen zoveel mogelijk te doen. Deze middelen verkrijgen we bijna exclusief via de jaarlijkse donaties van onze vrienden, via giften en legaten van particulieren, via sponsoring door veelal kleine ondernemingen en incidenteel via subsidies van bijvoorbeeld het Cultuurfonds.

Onze rol kunnen we alleen waarmaken met een sterk netwerk en een goede zichtbaarheid in de regio. Veel mensen voelen zich immers vooral verbonden met het groene erfgoed in hun directe woon- en leefomgeving en zullen daar de motivatie uit halen om vriend van de NTs te worden.

2.4 Integriteit

De werkzaamheden binnen de NTs vinden plaats op basis van vertrouwen. Daarom is het van belang dat iedere betrokkene zich bewust is van de normen voor een not-for-profit-organisatie als de NTs op het gebied van het voorkómen van omkoping en belangenverstrengeling en het zorgvuldig omgaan met vertrouwelijke informatie en met de toevertrouwde middelen. Ook de omgang met elkaar dient zorgvuldig en respectvol te zijn. Ongewenst gedrag als discriminatie, pesten en intimidatie wordt onder geen beding getolereerd.

Hoewel wij een kleine en transparante organisatie zijn, stellen we het onderwerp integriteit regelmatig, dat wil zeggen ten minste één maal per jaar, in onze overleggen aan de orde. Er is een escalatielijn voor het geval dat iemand de normen overtreedt. De bestuursvoorzitter is hierop

aanspreekbaar. Indien de bestuursvoorzitter zelf bij een incident betrokken is, is de secretaris het aanspreekpunt voor de organisatie.

3 Onze activiteiten in 2024

3.1 Inleiding

2024 was het derde jaar waarin de NTs werkte volgens de kaders van het meerjarenbeleidsplan 2022-2026 *Bezield en geworteld*. De hierin vastgestelde beleidsaccenten werden al in paragraaf 1.3 genoemd.

In het meerjarenbeleidsplan onderscheiden we twee typen activiteiten. In de eerste plaats de activiteiten die tot onze vaste basis behoren en in de tweede plaats de extra activiteiten in het kader van het Jaarplan 2024, dat van het meerjarenplan is afgeleid.

Onder onze reguliere activiteiten verstaan we het werk rond de jaarlijkse Open Tuinengids door de leden van de Open Tuinen Commissie, de inspanningen van de Commissie Groen Erfgoed rond het behoud van ons groene erfgoed, de excursies en tuinenreizen die de Excursiecommissie ieder jaar organiseert, het werk van de redactiecommissie voor ons relatiemagazine Tuinjournaal en de vertegenwoordiging van de NTs op beurzen om nieuwe vrienden van de NTs te werven.

Daarnaast hebben we, zoals in paragraaf 1.5 al beschreven, in het Jaarplan 2024 zes extra activiteiten geformuleerd, namelijk Jong NTs, de tweede editie van de NTs-scriptieprijs, het delen van de bevindingen uit het Post-65-project, het (wederom) publiceren van drie edities van het Tuinjournaal en het uitbrengen van een tweede editie van de Open Moestuinengids, het verstevigen van onze plek binnen de Groene Open Monumentendag en het afronden van het digitaliseringsproject dat al enige tijd loopt.

Verder waren we voornemens om drie nieuwe activiteiten te ontplooien: het implementeren van het nieuwe PR- en marketingplan, het starten met de voorbereiding op ons vijftigjarig bestaan en het meer naar buiten treden via onder meer lezingen en verhalen. Tot slot was ook de werving van nieuwe vrienden en vrijwilligers een voortdurend aandachtspunt en fungeerde onze Raad van Advies als klankbord.

3.2 Reguliere activiteiten

Open Tuinen Commissie

Open Tuinengids

In 2024 heeft de Open Tuinen Commissie (OTC) van de NTs zich, zoals gebruikelijk, ingezet voor de totstandkoming van de jaarlijkse Open Tuinengids. Hiermee wil de NTs tuinbezoek en kennisuitwisseling over tuinen stimuleren. Daarnaast vergroot de gids het besef dat historische en hedendaagse tuinen, buitenplaatsen, parken en stedelijk groen dienen te worden beschermd en in stand gehouden.

Per provincie geeft de gids een overzicht van bijzondere en waardevolle tuinen en kwekerijen die vrienden van de NTs kunnen bezoeken: van traditionele landgoederen met prachtig groen erfgoed tot moderne tuinen met een eigen karakter en kwekerijen. De 33e gids bevatte 372 tuinen en 35 kwekerijen.

Sneeuwklokjes zijn geliefd bij veel tuinliefhebbers. Net als in eerdere jaren bevatte de Open Tuinengids een overzicht van de tuinen waar zij in grote aantallen bewonderd kunnen worden, en die daarom al vroeg in het jaar hun deuren openen.

Vrienden van de NTs ontvangen de gids automatisch. Daarnaast is de gids los te koop via enkele aangesloten open tuinen, aangewezen verkooppunten in het land en de website van de NTs.

Regiobijeenkomsten

In 2024 organiseerde de OTC vier regionale bijeenkomsten voor eigenaren van Open Tuinen, namelijk in de regio Oost (6 april), Zeeland (13 april), Noord-Holland (31 augustus) en de regio Noord (5 oktober). Op 15 maart vond in Zeist een landelijke dag voor de coördinatoren plaats.

Deze bijeenkomsten zijn bedoeld om tuineigenaren in een informele sfeer met elkaar in contact te brengen en ervaringen, tips en adviezen uit te wisselen. Zo hopen we het gedachtegoed van de NTs verder vorm te kunnen geven en uit te kunnen dragen. Tijdens deze bijeenkomsten waren ook bestuursleden van de NTs aanwezig, evenals in sommige gevallen leden van de andere NTs-commissies. Dat is van belang voor de onderlinge contacten tussen de commissies, ook omdat de decentralisatie van het beleid – van het landelijke naar het regionale en lokale niveau – vergt dat de NTs dichter op de praktijk in de regio moet zitten. Daarom zetten we ons in om de regionale kernen te versterken.

Tuin van de Maand

Samen met de Commissie Groen Erfgoed verzorgde de OTC ook in 2024 de rubriek ‘Tuin van de maand’ op de NTs-website. Hier beschrijven deze commissies in woord en beeld beurtelings een erfgoedtuin en een meer hedendaagse tuin. Op deze manier wil de NTs het tuinbezoek stimuleren en kennis en enthousiasme delen.

Commissie Groen Erfgoed

Behandelde zaken

De Commissie Groen Erfgoed (CGE), verantwoordelijk voor het beleidsaccent ‘hoeden van groen erfgoed, vergaderde in 2024 zeven keer. Er kwamen in 2024 22 zaken aan de orde. De helft ervan liep al langer, de andere helft was nieuw.

Voortzetting procedures

De eerdere, doorlopende kwesties vroegen tijd, zeker waar het ging om bijzonder onwillige gemeenten: afgewezen zienswijzen, weigeringen om een monumentale status te verlenen en een bestemmingsplan dat ondanks bezwaren was doorgezet vroegen alle om een bezwaarschrift. Uiteindelijk volgden er zelfs beroepschriften, hetzij bij de rechter, hetzij bij de Raad van State. Bij al die stappen hoorden hoorzittingen en pleitnota’s - een bekend gegeven bij dit soort procedures.

De invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2024 heeft nog niet voor verkorting van de doorlooptijd gezorgd.

Succes en teleurstelling

Enkele kwesties uit 2023 liepen door in 2024. Eén ervan kon succesvol worden afgerond: Boogie Woogie in Winterswijk. Onze aanvraag uit 2023 om het ensemble, een in de jaren zeventig ontworpen muziekschool met tuin, tot monument te benoemen, werd gehonoreerd. Hoogstwaarschijnlijk betekent dit dat de voorgenomen afbraak niet doorgaat.

Minder goed ging het met de Bijenschans aan de Sparrenlaan in Hilversum, en met de Grote Bunte in Nunspeet: in beide kwesties dienden we in 2024, soms meerdere, bezwaarschriften tegen gemeentelijke besluiten in en werd (uiteindelijk) beroep ingesteld bij de rechter c.q. bij de Raad van State. Daarop vielen in 2024 nog geen besluiten; de beroepen zijn voorlopig nog in behandeling.

Afronding kleinere kwesties

Zeven minder belangrijke oudere zaken zijn in de loop van 2024 afgerond met een adviserende en afsluitende mail of werden om verschillende redenen verder slechts ‘passief’ gevolgd. Dat laatste gebeurde als gemeentelijke plannen te omvangrijk en complex zijn voor de NTs. Dat gold bijvoorbeeld voor de ontwikkelingen in de Stedendriehoek Gelderland en voor Paleis Soestdijk. Ook werden zaken afgerond als er sinds de eerdere melding weinig voortgang bij de gemeente of rond het object te bespeuren viel. Dat gold bijvoorbeeld voor Kasteel de Thooren Maasniel, de IJsselhoeve in Veessen en het Weberpark Tilburg. In sommige andere gevallen konden partijen in de omgeving van een object, zoals deskundige omwonenden, zelf de zaken prima aan, en volstond de CGE met een eenmalig advies of steunbetuiging. Dat was het geval bij het Vermaningspad op Ameland en het Plantsoen gemeentehuis in Sint Annaparochie.

Nieuwe meldingen

Bij de nieuwe meldingen waren er, zoals gebruikelijk, weer enkele die volgens de statuten buiten het werkterrein van de NTs vielen. Daaronder was er één waar de CGE desondanks veel aandacht aan heeft besteed, via een artikel over het zogeheten ‘kettingbeding’ in het Tuinjournaal: een pastorietuin in Oppenhuizen. Dit ensemble was door de particuliere eigenaar argeloos verkocht, waarna de nieuwe eigenaar de prachtige oude tuin totaal vernietigde. Met een kettingbeding bij de notaris kan iets dergelijks voorkomen worden.

Adhesie en monumentale status

Bij de overige nieuwe meldingen in 2024 ging het een paar maal om een verzoek om NTs-adhesie door een – soms uiterst deskundige – instantie of actiegroep die zich voor groen erfgoed inzet. Voorbeelden daarvan zijn meer bescherming voor de Amsterdamse Keurtuinen, beter onderhoud van het Mien Ruysplantsoen en bescherming van het Gronings Landschap. In twee gevallen resulteerde de melding in een aanvraag voor een monumentale status: het Van Woelderenpark in Vlissingen en het Mien Ruysplantsoen in Amsterdam; beide procedures lopen nog. Ook (de verwaarlozing van) Park Groenestein in Groningen tenslotte kreeg veel aandacht van de CGE: na

enkele brieven zegde de gemeente een gesprek toe op hoog ambtelijk niveau in aanwezigheid van de RCE. Dat gesprek vond niet meer in 2024 plaats.

Regionale adviseurs

In het jaar 2024 is opnieuw hard gezocht naar adviseurs, 'de ogen en oren van de CGE in de regio'. Dat had dit keer resultaat: twee adviseurs in het Noorden van het land traden toe; een van hen werd tegelijkertijd ook lid van de CGE.

In de regio Noord werd in 2024 op Landgoed Oranjestein een buitengewoon geslaagde – want instructieve – regionale dag gehouden.

Samenwerking met andere organisaties

Waar mogelijk werkte de CGE regionaal en landelijk samen met Bond Heemschut en het Cuypersgenootschap en werd wederzijds gebruikgemaakt van elkaars expertise. Vooral bij grote kwesties heeft dat grote voordelen, ook al volgden we uiteindelijk niet steeds geheel dezelfde route. Toch moest de CGE nogal eens constateren dat de erfgoedcollega's op regionaal niveau ons niet of te laat inschakelden.

Overige bezigheden en NTs-contacten

De CGE leverde bijdragen aan het Tuinjournaal, om de maand aan de totstandkoming van de Tuin van de Maand op de NTs-website, en legde de voornaamste lopende kwesties vast in artikelen op de website. Een lid van de CGE heeft plaatsgenomen in de nieuwe PR-commissie en een ander lid hield zich - namens het bestuur - intensief bezig met het Post 65-project (zie paragraaf 3.3). De CGE waardeerde het bijzonder dat vanuit de Open Tuinen Commissie diverse vragen werden gesteld. Deze zijn met plezier uitvoerig beantwoord.

De toekomst

In 2024 sprak de CGE herhaaldelijk over de vraag of de huidige regio-indeling – de basis van het werkgebied van de CGE-adviseurs – nog wel hanteerbaar is. Sommige regio's zijn erg groot, het aantal adviseurs relatief klein, evenals het aantal in de CGE functionerende regiocoördinatoren. Het is de bedoeling om hier in 2025 verandering in aan te brengen. De samenwerking met de RCE en collega-erfgoedorganisaties zal geïntensiveerd moeten worden. Dit ook omdat landelijke ontwikkelingen en nieuwe inzichten – denk aan het verdrag van Faro – dit vragen.

Excursiecommissie

Om bijzonder, zeldzaam en/of voor het publiek gesloten groen erfgoed toegankelijk te maken voor de gedreven tuinliefhebber organiseert de NTs jaarlijks enkele excursies. Hiermee willen we bijdragen aan de uitwisseling, verbreding en verdieping van kennis over tuinen en groen erfgoed. In 2024 organiseerde de Excursiecommissie van de NTs de volgende vier excursies binnen Nederland:

- Noordwest-Friesland: Noord-Nederlandse landschapskunst/tuinkunst in de negentiende eeuw (15 juni);
- Zeeuws-Vlaanderen: Twee tuinen aan weerszijde van de Westerschelde (12 juli);

- Gelderland: Twee parels aan de grens. Privétuin Nico Wissing en Historische buitenplaats Huis Landfort (7 september).

Daarnaast organiseerde de commissie van 14 t/m 20 mei 'Tuinen uit de tijd van de Arts & Crafts beweging, 1870-1920', een tuinenreis door Oxfordshire en de Cotswolds in samenwerking met Garden Tours.

Alle excursies en de tuinenreis waren volgeboekt. Daarnaast verzorgde Michiel Plomp, coördinator van de Excursiecommissie, op 25 juni de Clusiuslezing bij de Hortus Botanicus Leiden.

Redactiecommissie Tuinjournaal

Met verdiepende artikelen over tuinen en tuinkunst in ons relatiemagazine Tuinjournaal willen we de kennis over tuinen en groen erfgoed bevorderen. In elke editie van het magazine zoomen we in op een bepaald thema. De redactiecommissie onder leiding van een externe hoofdredacteur is verantwoordelijk voor de totstandkoming van het magazine.

De edities in 2024 hadden de volgende thema's:
- Kiemkracht (februari);
- Post 65 erfgoed (juni);
- Dieren in de tuin (oktober).

3.3 Activiteiten in het kader van het Jaarplan 2024

Jong NTS

Met Jong NTs willen we jonge (vak)mensen ondersteunen bij het ontwikkelen van nieuwe initiatieven op het gebied van groen en groen erfgoed. Op deze manier willen we onze kennisrol profileren en met name nieuwe doelgroepen binden, twee beleidsaccenten uit het meerjarenbeleidsplan. Een bestuurslid vormt de verbinding tussen het bestuur en deze commissie. Een lid van de Raad van Advies is als adviseur betrokken.

In 2022 startte een pilot met Jong NTs, waarbij de NTs een casus heeft geadopteerd waarbij twee jonge mensen proberen het project 'Het Vinkenhof' in Vlaardingen van de grond te krijgen. Het project was in 2023 grotendeels gerealiseerd en geëvalueerd. In 2024 zou worden bezien hoe het verder zou kunnen worden uitgerold in de regio Rotterdam, of anderszins een vervolg zou kunnen krijgen. Omdat dit geen realistische doelstelling bleek, is in de loop van het jaar besloten om het project af te ronden. Bovendien was het bestuur van mening dat de oprichters van Het Vinkenhof er klaar voor waren om op eigen benen te staan. In de nabije toekomst gaan we op zoek naar soortgelijke initiatieven die een steuntje in de rug kunnen gebruiken, en waarmee we onze blik kunnen verbreden.

NTs-scriptieprijs

Met de NTs-scriptieprijs verbinden we een nieuwe generatie aan ons, ontwikkelen en versterken we we onze relatie met kennisinstellingen en profileren we onze eigen kennisrol. Het plan was om de prijs in 2024 voor een tweede keer uit te reiken.

Naar aanleiding van de evaluatie van de eerste editie in 2023 was de jury uitgebreid met een ontwerper en konden voortaan zowel WO- als HBO-studenten meedingen. De deadline was 1 maart. Echter ondanks uitgebreide inspanningen zijn onvoldoende inzendingen binnen gekomen om van een volwaardige prijsvraag te kunnen spreken. Daarom is besloten dit jaar geen prijs uit te reiken, en in 2025 opnieuw een prijsvraag uit te schrijven. Dit sluit aan bij het oorspronkelijke plan om dit tweejaarlijks te doen. De twee binnengekomen inzendingen voor 2024 worden doorgeschoven.

Het vervolg van 2024 is benut om de scriptieprijs verder te evalueren en door te ontwikkelen. Zo is de inzendtermijn verlengd, de deadline verplaatst van het voorjaar naar het najaar, zal er nog duidelijker worden gecommuniceerd over de kaders van de prijs en worden de mogelijkheden tot samenwerking met andere organisaties onderzocht. Daarnaast zal een jong jurylid worden toegevoegd, namelijk de vorige winnaar van de prijs. In maart 2025 zal de prijsvraag opnieuw worden uitgeschreven.

Bijdrage Post 65-project

In 2022 en 2023 heeft de Commissie Groen Erfgoed op basis van literatuur een groslijst opgesteld van ruim 160 projecten die in aanmerking kunnen komen om als Post 65-monument te worden aangemerkt. Het gaat hierbij om belangrijke groene objecten uit de periode 1965-1990. In juni 2024 zijn de bevindingen, voorzien van een uitgebreide toelichting, gepubliceerd op de website van de NTs. In het verlengde daarvan was het juninummer van het Tuinjournaal gewijd aan dit thema. In verschillende artikelen werden markante, typerende of anderszins belangwekkende voorbeelden van Post 65-erfgoed uitgelicht en in een uitgebreid interview vertelden uitvoerders Johanna Karssen en Willem Verhoeven over de uitvoering van het onderzoek.

Derde Tuinjournaal en tweede Open Moestuinengids

Oorspronkelijk bracht de NTs vier nummers van het periodiek ‘Tuinjournaal’ per jaar uit. Enkele jaren geleden werd het aantal jaarlijkse edities, om financiële redenen, teruggebracht tot twee. Vanaf 2022 was het weer mogelijk om drie edities uit te brengen, om zo het donateurschap van de NTs aantrekkelijker te maken en onze kennisrol te versterken. Ook in 2024 hebben we drie edities gepubliceerd. Tevens is het digitale archief van alle Tuinjournaals vanaf de oprichting in 1984 verplaatst naar het gesloten deel van de website, dat alleen toegankelijk is voor vrienden. Zo kan het magazine beter worden benut als ‘unique selling point’ in de werving van nieuwe vrienden.

Daarnaast hebben we in 2024 een tweede Moestuinengids uitgebracht, een uitgebreide en verbeterde versie ten opzichte van de eerste.

Groene Open Monumentendag

Om het groene erfgoed meer onder de aandacht te brengen deed de NTs sinds 2019 als pilot mee

aan de Open Monumentendagen, waarbij de NTs een vaste, eigen plek zou krijgen in de vorm van een nationaal comité. De organisatie van de Open Monumentendagen wilde echter geen serieuze invulling geven aan deze bijzondere status, waarop in het voorjaar van 2024 het bestuur van de NTs heeft besloten de samenwerking in deze vorm te beëindigen. Mede in het kader van het nieuwe PR- en marketingplan zal worden gezocht naar een of meer nieuwe samenwerkingspartners.

Afronding digitaliseringsproject

In 2020 zijn we gestart met een omvangrijk digitaliseringsproject met als doel het stroomlijnen van de werkprocessen binnen de NTs. Met name het redactie- en productieproces van de Open Tuinengidsen en vervolgens beheren van de databestanden van de Open Tuinengids was een omvangrijke klus. Dankzij de inzet van vele vrijwilligers is dit deel in 2024 grotendeels afgerond, inclusief het fotobestand. Inmiddels is het omvangrijke fotoarchief ondergebracht bij de hostingsdienst Flickr. Het jaar 2024 stond verder in het teken van het opstellen van een eenvoudige mappenstructuur voor intern gebruik, waarin onder andere de werkbestanden voor de administratie en het nog te digitaliseren archief van de NTs straks een plaats kunnen vinden. Naar verwachting wordt dit in het tweede kwartaal van 2025 afgerond.

3.4 Nieuwe acties en activiteiten

Start implementatie van het PR- en marketingplan

Sinds 2023 is Frank Naber lid van het bestuur met als aandachtspunt PR & Marketing. Dit heeft geresulteerd in vaststelling van een uitgebreid plan voor 2024 en verder. In het kader hiervan is onder meer een PR-commissie opgericht waarin de verschillende geledingen van de NTs vertegenwoordigd zijn. Deze draagt zorg voor implementatie van de verschillende onderdelen uit het plan. Daarbij is het natuurlijk niet mogelijk om alles tegelijk op te pakken. Zo zal het voornemen om planmatiger en intensiever samen te werken met andere partijen pas in 2025 handen en voeten krijgen. Ook wordt onderzocht hoe Open-Tuineigenaren nog beter kunnen worden ingezet als ambassadeurs voor de NTs. Omdat het om een diffuse groep gaat, kost het wat meer tijd om hier grip op te krijgen.

Wel is onder meer het aanbod voor de sponsoren van de NTs (die we voorheen ‘bedrijfsdonateurs’ noemden) aangepast in 2024. Dit behelst vanaf nu twee pakketten: een standaardpakket voor € 200 per jaar en een meer uitgebreid pakket voor € 400 per jaar. Onderdeel van beide pakketten is onder andere een korte introductie in de nieuwsbrief en, bij voldoende animo, een speciale bijeenkomst voor de sponsoren. In de toekomst volgen meer gerichte acties om nieuwe sponsoren te werven.

Verder is door de PR-commissie een zogeheten ‘elevator pitch’ ontwikkeld, een omschrijving van waar de NTs voor staat in enkele eenvoudige zinnen die makkelijk mondeling kunnen worden overgebracht. Onder het kopje ‘NTs in het kort’ is deze pitch gedrukt op een A5-kaart en verspreid onder de vrijwilligers en de Open-Tuineigenaren. In dit jaarverslag is hij opgenomen op pagina 2.

Voorbereiding op het vijftigjarig bestaan in 2050

In 2030 bestaat de NTs vijftig jaar. Het is onder andere onze ambitie is om ter gelegenheid daarvan een gezaghebbende publicatie uit te brengen. In 2024 zijn we gestart met het verkennen van de mogelijkheden hiertoe. In 2025 zal hierover een besluit worden voorbereid.

Lezingen en verhalen

We waren van plan om in 2024 tenminste drie gelegenheden aan te grijpen om lezingen of verhalen over de NTs te houden. Op 25 juni heeft bestuurslid Michiel Plomp namens de NTs de Clusiuslezing verzorgd bij de Hortus Botanicus Leiden, in samenwerking met de Vrienden van de Hortus en de Clusiusstichting. Titel van zijn lezing was *Tuinen van stadhouders Willem IV en Willem V*.

Concluderend kunnen we vaststellen dat de activiteiten waarop de nadruk lag in 2024 voortvarend zijn opgepakt en grotendeels gerealiseerd. In sommige gevallen werd gekozen voor afronding, juist om ruimte te maken voor nieuwe initiatieven en perspectieven.

3.5 Vrienden, vrijwilligers en Raad van Advies

Vrienden

Ook de NTs heeft te maken met kostenstijgingen, onder meer als gevolg van de inflatie. De voorzichtige groei van het vriendenbestand is niet voldoende om de kosten te dekken. Ook als voortvloeisel van het nieuwe PR-beleid is daarom gestart met een nieuwe actie rond het zogeheten ‘instaptarief’: bij aanmelding tussen 1 juli en 30 september kon men tot het einde van het boekjaar (1 februari 2025) vriend worden voor € 25,00 (in plaats van het reguliere bedrag van € 49,50). Op deze manier zijn maar liefst 106 nieuwe vrienden ingestapt. Daarvan blijven er 100 in 2025 ‘volwaardig’ vriend.

Eind december 2024 had de NTs 2.893 vrienden. De noodzakelijke groei van het aantal vrienden om de continuïteit van het werk van de Stichting te garanderen is daarmee nog niet bereikt.

Raad van Advies

Sinds 2022 heeft de NTs een Raad van Advies. Deze adviseert het bestuur gevraagd en ongevraagd over de strategie, het beleid en de uitvoering daarvan. Doel is het versterken van de samenhang tussen alle beleidsaccenten uit het meerjarenplan. De Raad bestaat uit vijf leden en is in beginsel aangesteld tot 2026.

Tijdens de vergaderingen werden ook in 2024 de beleidsaccenten en ontwikkelingen in en rondom de NTs besproken en voorzagen de leden van de Raad het bestuur van extra input en inspiratie. In maart (tijdens een bijeenkomst bij Ridderhofstad Hindersteyn) werd daarnaast dieper ingegaan op het werken met vrijwilligers. In oktober (tijdens een bijeenkomst bij Vlindertuin De Zindering in Tiel) discussieerde de RvA over de reikwijdte van het werk van de NTs.

Vrijwilligers

Het op peil houden van het vrijwilligersbestand, inclusief het bestuur, vereist continue aandacht. In het huidige tijdsgewricht is het lastig om mensen te vinden die én voldoende tijd tot hun beschikking hebben, én gemotiveerd zijn om zich langere tijd te binden, én die (in geval van plaatsnemen in de Open Tuinen Commissie en de Commissie Groen Erfgoed) voldoende 'groene', tuinhistorische en/of juridische kennis hebben en/of een netwerk in de regio. Echter ook het vinden van vrijwilligers voor kortdurende klussen, zoals het bemensen van de NTs-stand op beurzen en andere groene evenementen, is vaak een opgave.

Voorgaande is een belangrijke reden om niet alleen zuinig te zijn op de vrijwilligers die we hebben maar ook om ze in ieder geval één keer per jaar in het zonnetje te zetten. Nadat we in 2023 de organisatie van de jaarlijkse Vrijwilligersdag vanwege gebrek aan belangstelling hadden overgeslagen, was de editie van 2024, op 12 oktober 2024 bij Villa Ockenburgh in Den Haag, juist bijzonder succesvol. Tijdens de dag presenteerden de verschillende commissies van de NTs zich en wisselden ze van gedachten over vraagstukken in het werk en ontwikkelingen in de tuinwereld. Ook werd de de bokaal voor de Vrijwilliger van het Jaar uitgereikt aan Johanna Karssen, die samen met Willem Verhoeven de inventarisatie van het groene Post 65 erfgoed heeft uitgevoerd.

3.6 Communicatie

De NTs communiceert over alle activiteiten via de website en de sociale media Facebook, X en LinkedIn. Daarnaast sturen we af en toe een persbericht naar relevante media en stakeholders om een specifieke activiteit onder de aandacht te brengen. In 2024 deden we dat onder andere rond het verschijnen van de Open Tuinengids De Raad van Advies is behulpzaam bij het onder de aandacht brengen van onze activiteiten, onder andere via de sociale media en het netwerk van de vrienden.

Met de NTs-vrienden communiceren we via het Tuinjournaal (drie keer per jaar) en de digitale nieuwsbrief (zes á zeven keer per jaar). In de nieuwsbrief belichten we de activiteiten, en de resultaten daarvan, van de verschillende commissies, de beleidsplannen van het bestuur, attenderen we op de nieuwe Tuin van de Maand, interessante publicaties en evenementen, en dergelijke. Vlak voor de feestdagen verstuurden we een speciale kerstnieuwsbrief waarin we terug- en vooruitblikten naar het oude en het nieuwe jaar. Per 1 november 2024 is het technische beheer en de hosting van de website overgegaan naar De Amsterdamse Mediafabriek (DAM).

Tot slot was de NTs in 2024 vertegenwoordigd op verschillende beurzen en andere 'groene' evenementen, waaronder de Moestuinbeurs in Baarn, de Tuindagen bij Tuingoed Folz in Meeden, de Tuindagen op Landgoed Vollenhoven en de Tuinmarkt bij Kasteel Hernen.

4 Financiële verantwoording

4.1 Staat van baten en lasten

De baten van 2024 (€ 194.827) zijn groter dan in 2023 (€ 181.070). Het aantal vrienden van de NTs nam toe en daarmee de donaties (€ 134.823 tegenover € 125.171). Het vrijvallen van de voorziening van € 14.000 voor het risico van langdurig ziekteverzuim heeft aanzienlijk bijgedragen aan de baten.

De lasten van 2024 (€ 214.285) zijn echter eveneens groter dan in 2023 (€ 196.871).

In 2024 zijn onderstaande niet-structurele kosten gemaakt voor:

- de uitgifte van de Open Moestuinen Gids (€ 9.000);
- een voorziening voor het informatiseringsproject (€ van € 15.000);
- het uitvoeren van een upgrading van de NTs-website (€ 4.000).

68% van de baten werd besteed aan de doelstellingen van de NTs (66% in 2023).
29% van de baten werd besteed aan beheer en administratie (32% in 2023).
3% van de baten werd besteed aan wervingskosten (2% in 2023).

Het boekjaar 2024 werd afgesloten met een negatief saldo van € 19.458; € 6.759 meer dan geraamd.

4.2 Balans

De NTs heeft een algemene reserve/continuïteitsvoorziening gevormd om risico's af te dekken en om zeker te stellen dat de stichting ook in de toekomst aan haar verplichtingen kan voldoen. Op 31 december 2024 bedroeg deze reserve/continuïteitsvoorziening € 79.390 .

Op 31 december 2024 staan de volgende voorzieningen op de balans:

- voorziening dubieuze debiteuren € 2.209
- voorziening lustrum € 8.846
- voorziening informatisering project € 9.593
- voorziening ziekteverzuim € 10.000
- voorziening Jong NTs € 2.610
- voorziening scriptieprijs € 5.000

De voorzieningen zijn zonder verplichtingen.

4.3 UBO-register

De bestuursleden van de stichting staan ingeschreven in het UBO-register van de Kamer van Koophandel. UBO staat voor Ultimate Benificial Owner. UBO's zijn de mensen die de uiteindelijke eigenaar zijn van, of zeggenschap hebben over, een organisatie.

4.4 Fondsenwerving

De NTs is een stichting die met weinig middelen veel doet. Deze middelen verkrijgen we bijna exclusief via jaarlijkse donaties van vrienden en legaten van particulieren en kleine ondernemingen. Om de financiën te verstevigen werken we aan een stabiel vriendenbestand, met aanwas van nieuwe generaties tuinliefhebbers. Daarnaast willen we derdegeldstromen, zoals subsidies, sponsoring en giften, beter benutten.

Voorop staat dat wij de werving van vrienden zoveel mogelijk combineren met activiteiten die in het teken staan van onze missie en de inzet van vrijwilligers. Bijvoorbeeld door aanwezig te zijn op beurzen en door middel van een attractieve website, waar we ook rapporteren over de impact van onze werkzaamheden. Voor ons volledige beleid op het gebied van fondsenwerving verwijzen we naar het beleidsplan 2022-2026 op de website.

5 Vooruitblik naar 2025

In 2025 gaan we verder met onze reguliere activiteiten en de in het Jaarplan 2024 geformuleerde acties die nog niet zijn afgerond. Zo onderzoeken we welk vernieuwend initiatief we als opvolger voor Jong NTs voor het voetlicht willen gaan brengen en blijven we ons inspannen om onze inventarisatie van groen Post 65 erfgoed voor verdere discussie met de RCE te agenderen. Verder zullen we de tweede NTs-scriptieprijs uitreiken, wederom drie Tuinjournaals uitbrengen en het digitaliseringsproject afronden. Ook zal het PR- en marketingplan verder worden geïmplementeerd, onder andere door het actief benaderen van mogelijke sponsoren en het opzoeken van andere partijen voor samenwerking. Tot slot gaan we verder met onze verkenning van het draagvlak voor en haalbaarheid van het uitbrengen van een publicatie ter gelegenheid van het vijftigjarig bestaan van de NTs.

6 Organisatie

De NTs is een stichting zonder winstoogmerk die draait op vrijwilligers. We hebben een ANBI-status en zijn CBF-erkend.

Contactgegevens
Nieuwezijds Kolk 28
1012 PV Amsterdam
T 020-6235058 | E info@tuinenstichting.nl | W www.tuinenstichting.nl
KvK nummer: 41127203
Fiscaal nummer: 0065.03.238

6.1 Bestuur

Het bestuur van de NTs bestaat momenteel uit zes leden, waaronder een voorzitter, een penningmeester en een secretaris. De overige bestuursleden zijn tevens lid dan wel voorzitter van één of meer van de commissies. Elke commissie is vertegenwoordigd in het bestuur. Het bestuur is onbezoldigd en onafhankelijk.

Per 1 januari 2024 is Saskia de Mol van Otterloo aangetreden als secretaris, als opvolger van Geeskelien Wolters.

In 2024 bestond het NTs-bestuur uit:

- *Kees Lever | Voorzitter*
  Hoofdfunctie: geen.
  Nevenfuncties: geen.
- *Saskia de Mol van Otterloo | Secretaris*
  Hoofdfunctie: programmamanager Nationale Parken Bureau.
  Nevenfuncties: geen.
- *Evert Jan Jansen Schoonhoven | Penningmeester*
  Hoofdfunctie: geen.
  Nevenfunctie: geen.
- *Annemiek Tromp | Bestuurslid (Commissie Groen Erfgoed)*
  Hoofdfunctie (tot 1 november) : programmamanager duurzame gebiedsontwikkeling bij Rijkswaterstaat.
  Nevenfuncties: vicevoorzitter provinciale commissie Zuid-Holland, bestuurslid Bond Heemschut, bestuurslid Groene projecten Wijkberaad Bezuidenhout: Werkgroep Groene Schenk, Werkgroep Pleinen, Gebruikersgroep Haagse Bos/Malieveld, Werkgroep Duurzaam.
- *Michiel Plomp | Bestuurslid (Excursiecommissie)*
  Hoofdfunctie: geen.
  Nevenfuncties: bestuurslid Open Tuinendagen, Utrecht, en voorzitter van Flora's Hof, Utrecht.
- *Rita Bergshoeff-den Breejen | Bestuurslid (Open Tuinen Commissie)*

Hoofdfunctie: geen.

Nevenfuncties: geen

- *Frank Naber | Bestuurslid (PR-commissie)*

  Hoofdfunctie: geen.

  Nevenfuncties: vicevoorzitter van de Stichting Van Tarel Bruinsfonds en lid van de 'Groene Agenda' van de gemeente Raalte

6.2 Raad van Advies

De Raad van Advies is op 14 februari 2022 ingesteld voor de periode tot 2026. De Raad bestaat uit de volgende personen:

- Elspeth Diederix, beeldend kunstenaar/fotograaf (Gerrit Rietveldacademie Amsterdam) en hovenier;
- Robert Kees Henry, hovenier (Tuinbouwschool Boskoop), oprichter en directeur-eigenaar van Groengroep BV te Boskoop (tot 2020);
- Wim Pijbes, kunsthistoricus (Rijksuniversiteit Groningen), directeur Stichting Droom en Daad Rotterdam, algemeen directeur Rijksmuseum Amsterdam (2008-2016), directeur Kunsthal Rotterdam (2000-2008);
- Hanneke Ronnes, cultuurhistoricus (Universiteit van Amsterdam, Vrije Universiteit Amsterdam), hoogleraar aan de Rijksuniversiteit Groningen (op de bijzondere leerstoel Historische buitenplaatsen en landgoederen), en aan de Universiteit van Amsterdam;
- Berno Strootman, landschapsarchitect (Wageningen University), directeur-eigenaar Strootman Landschapsarchitecten, Rijksadviseur voor de fysieke leefomgeving (2016 -2020).

6.3 Bureau

De NTs is gehuisvest in een bescheiden gedeelte van het zeventiende-eeuwse Korenmetershuis in Amsterdam, waarin ook onder meer Bond Heemschut kantoor houdt. Het pand wordt verhuurd door de vereniging Hendrick de Keyser. Er is een administratief medewerker met een vast parttime dienstverband en twee parttime zzp'ers. Bezoldigde externe deskundigen dragen zorg voor de boekhouding, de ICT-ondersteuning en de website.

6.4 Vrijwilligers

Zowel het bestuur van de NTs als de commissies, de vertegenwoordiging op 'groene' evenementen bestaat en de vertegenwoordiging in de commissie van de Groene Open Monumentendag uit vrijwilligers. In totaal beschikte de NTs in 2024 over zo'n 90 vrijwilligers; ongeveer evenveel als in 2023. De NTs organiseert geen collectes en beschikt dus niet over collectanten; onze vrijwilligers doen aan de NTs gerelateerd inhoudelijk werk.